

ŽUVININKYSTĖS TARNYBA PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS

IŠVADA DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO

2022 m. rugpjūčio 26 d. Nr. R12/2022-12

Klaipėda

Vadovaujantis Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2021 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. 2-246 „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos rekomendacijų patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos nacionaline kovos su korupcija 2022-2033 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2022 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. XIV-1178 „Dėl 2022-2033 metų nacionalinės darbotvarkės korupcijos prevencijos klausimais patvirtinimo“, Žuvininkystės tarnybos prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos (toliau – Žuvininkystės tarnyba) veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo tvarkos aprašu, patvirtintu Žuvininkystės tarnybos direktoriaus 2017 m. balandžio 10 d. įsakymu Nr. V1-34 „Dėl Žuvininkystės tarnybos prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, atsižvelgiant į Žuvininkystės tarnybos kovos su korupcija programos įgyvendinimo priemonių 2020–2022 m. planą, patvirtintą Žuvininkystės tarnybos direktoriaus 2020 m. birželio 3 d. įsakymu Nr. V1-57 „Dėl Žuvininkystės tarnybos prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos kovos su korupcija programos ir kovos su korupcija programos priemonių 2020–2022 m. plano patvirtinimo“, ir remiantis Lietuvos Respublikos Korupcijos prevencijos įstatymo 10 straipsnio nuostatomis Žuvininkystės tarnyba, kaip viešojo sektoriaus subjektas, valdydamas korupcijos riziką, savo nuožiūra nusprendė atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą.

Žuvininkystės tarnyba įgyvendina racionalią Lietuvos ir Europos Sąjungos bendrąją žuvininkystės politiką, atkuria ir gausina žuvų išteklius žuvininkystės vandens telkiniuose, įgyvendina mokslo ir mokymo politiką žuvininkystės srityje, vykdo žuvininkystės kontrolę jūrų vandenyse, dalyvauja formuojant ir įgyvendinant Lietuvos Respublikos žuvininkystės plėtros strategiją. Valdydamas korupcijos riziką, atsižvelgus į pagrindines ir svarbiausias Žuvininkystės tarnybos veiklos sritis, kuriose galimai gali egzistuoti korupcijos pasireiškimo tikimybė, buvo vadovautasi aukščiau paminėtais teisės aktais bei nuspręsta, kad būtų tikslinga korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą atlikti pirminio žvejybos produktų pardavimo ir atsekamumo srityje. Už šią sritį atsakingas Žuvininkystės kontrolės departamento Žvejybos Baltijos jūroje kontrolės skyrius, kuris vykdo Europos Sąjungos bendrąją žuvininkystės politiką. Kontrolės skyrius

vadovaujasi Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymo nuostatomis, Lietuvos Respublikos mėgėjų žvejybos ir kitų žuvininkystę reglamentuojančių teisės aktų įgyvendinimo kontrolę (priežiūrą) Baltijos jūroje Lietuvos Respublikos teritorijoje, išskirtinėje ekonominėje zonoje, nustatytose žvejybos produktų iškrovimo, pirminio pardavimo ir supirkimo pažymėtose vietose, žvejybos gamybinėse komercinėse įmonėse, žvejybos ir transporto laivuose bei transporto priemonėse, kurios yra tikrinamos, vykdam žuvininkystės produktų atsekamumą žuvininkystės veikla užsiimančiais ūkio subjektais, kurie iškrauna žvejybos produktus ar užsiima žuvininkystės produktų gamyba, perdirbimu, pardavimu ir pateikimu mažmeninei prekybai Lietuvos Respublikos teritorijoje.

Analizuotas 2021 m. ir 2022 m. I-III ketvirčio laikotarpis. Tyrimas atliktas dokumentiniu būdu, formaliuotu ir palyginimo metodais, analizuojant Žuvininkystės tarnybos nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2010 m. kovo 24 d. įsakymu Nr. 3D-259 „Dėl Žuvininkystės tarnybos prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos pavadinimo ir nuostatų patvirtinimo“ su pakeitimais, vidaus dokumentus, darbuotojų pareigybių aprašymus, Lietuvos Respublikos įstatymus, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimus, žemės ūkio ministro įsakymus ir kitus teisės aktus, kuriais vadovaujasi darbuotojai, atlikdami savo funkcijas. Atrankos principu peržiūrėta dalis vykdomos veiklos dokumentinės medžiagos ir veiklos ataskaitų, Žuvininkystės tarnybos interneto svetainėje www.zuv.lt skelbiama informacija ir jos aktualumas.

Žuvininkystės tarnyba, vykdydama ūkio subjektų veiklos priežiūros funkcijas, pagal kompetenciją užtikrina, kad šios funkcijos būtų vykdomos efektyviai, koordinuotai ir veiksmingai apsaugant įstatymų bei kitų teisės aktų ginamas teises ir teisėtus interesus. Ūkio subjektų duomenys, teikiami elektroniniu būdu Žuvininkystės duomenų informacinėje sistemoje (toliau – ŽDIS). ŽDIS - tai duomenų valdymo sistema, kurioje sisteminama ir teikiama informacija apie ūkio subjekto pirminio žvejybos produktų pardavimo pažymą, atsekamumą, įvairias deklaracijas ir kt. Žuvininkystės tarnybos siekis: vykdyti sustiprintą išteklių kontrolę; tobulinti ir atnaujinti ŽDIS, kuria atliekamas kryžminis duomenų patikrinimas, duomenų analizė ir nustatomos klaidos bei duomenų neatitikimai; įsigyti aparatinę, programinę bei kitą įrangą, reikalingą užtikrinti informacijos apie žuvininkystės produktus rinkimą ir apdorojimą žuvininkystės kontrolės ir stebėsenos tikslais; vykdyti žuvininkystės veiklos stebėseną, kontrolę ir priežiūrą atsakingiems darbuotojams; įvairiomis priemonėmis (seminarai, žiniasklaida ir t.t.) informuoti žvejus bei visuomenę, o taip pat plėsti ir kontrolės pareigūnų kompetenciją apie siekį užkirsti kelią neteisėtai, nedeklaruojamai ir neregamentuojamai žvejybai. Taip pat Žuvininkystės tarnyba, efektyviai vykdydama priežiūros funkcijas, siekia mažinti ūkio subjektų teisės aktų reikalavimų neatitinkančių veiklos atvejų, kurie gali sukelti neigiamų padarinių žuvų ištekliams, kitiems susijusiems ūkio subjektams ar visuomenei.

Ūkio subjektų veiklos patikrinimai vykdomi vadovaujantis Žuvininkystės kontrolės pareigūnų atliekamų patikrinimų tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. spalio 24 d. įsakymu Nr. 3D-792 „Dėl Žuvininkystės kontrolės pareigūnų atliekamų

patikrinimų tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustatančių žuvininkystės kontrolės pareigūnų atliekamų ūkio subjektų veiklos ir kitų patikrinimų organizavimą. Žuvininkystės tarnyba užtikrina, kad ūkio subjektų, užsiimančių žuvininkyste, patikrinimai galėtų būti atliekami visą parą, įskaitant ir poilsio dienas. Atkreiptinas dėmesys, kad atliekant patikrinimus, turi dalyvauti mažiausiai du Žvejojimo Baltijos jūroje kontrolės skyriaus pareigūnai bei patikrinimai gali būti planiniai, neplaniniai ir atsitiktiniai. Nustatyta, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė šioje Žuvininkystės tarnybos kontrolės srityje galėtų labiausiai sąlygoti žmogiškasis faktorius (darbuotojų piktnaudžiavimo galimybė, manipuliavimas procedūromis, galimybė papirkti. Manytina, kad šioje veiklos srityje nedidelė korupcijos tikimybė galimai galėtų egzistuoti, tačiau remiantis galiojančiais teisės aktais ši sritis yra valdoma, nes priimti teisės aktais aiškiai nustato žuvininkystės kontrolės pareigūnų atliekamų patikrinimų organizavimą, aiškiai ir išsamiai reglamentuoja rezultatų informavimo ir tvirtinimo tvarką, yra aiškiai nustatyti sprendimo priėmimo kriterijai ir terminai bei duomenys suvesti skirtingų pareigūnų kryžmiškai tikrinami ŽDIS taip sumažinant žmogiškąją korupcijos pasireiškimo faktorių.

Pirminė žuvininkystės produktų pardavimo ir supirkimo kontrolė vykdoma pagal Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2011 m. gegužės 26 d. įsakymu Nr. 3D-435 „Dėl pirminio žvejojimo produktų pardavimo, supirkimo ir kontrolės taisyklių patvirtinimo“ taip pat pagal Europos Sąjungos bendrosios žuvininkystės politikos nuostatus, siekiant užtikrinti žuvų išteklių naudojimo apskaitą ir kontrolę. Pirmą kartą po iškrovimo sugautos žuvys turi būti parduodamos registruotiems pirminiams žuvininkystės produktų supirkėjams, aukcione arba gamintojų organizacijose. Per 2021 m. įregistruota 14, o per 2022 m. I-III ketvirtį 12 naujų pirminių žvejojimo produktų supirkėjų. Tokio pirminio supirkimo ir pardavimo metu Lietuvos Respublikoje dažniausiai parduodamos Lietuvos žvejojimo įmonių Baltijos jūroje sugautos ir Klaipėdos uoste iškrautos žuvys.

Vykdamas žuvininkystės produktų atsekamumą, ūkio subjektai, kurie iškrauna žvejojimo produktus Lietuvos Respublikos teritorijoje ar užsiima žuvininkystės produktų gamyba, perdirbimu, pardavimu ir pateikimu mažmeninei prekybai Lietuvos Respublikos teritorijoje, privalo vadovautis Žuvininkystės produktų atsekamumo užtikrinimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2016 m. lapkričio 28 d. įsakymu Nr. 3D-702 „Dėl Žuvininkystės produktų atsekamumo užtikrinimo taisyklių patvirtinimo“ ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais žuvininkystės produktų atsekamumą. Pažymėtina, kad atsekamumo dokumentai nepildomi, jei sandorio tarp tų pačių ūkio subjektų (pirkėjo ir pardavėjo) vertė neviršija 50 Eur per dieną.

2021 m. gauti 1556 elektroniniai žuvininkystės produktų atsekamumo dokumentai. Deklaruota žvejojimo produktų už 920 587 Eur. Žvejojimo Baltijos jūroje kontrolės skyriaus pareigūnai, turintys teisę surašyti administracinių nusižengimų protokolus, vadovaujasi Žuvininkystės tarnybos direktoriaus 2020 m. gruodžio 16 d. įsakymu Nr. V1-122 „Dėl kriterijų, kuriais vadovaujantis administracinis nusižengimas laikomas mažai pavojingu, nustatymo“ nustatytais kriterijais, pagal kuriuos administracinis nusižengimas laikomas mažai pavojingu ir

asmeniui pareiškama žodinė pastaba. 2021 m. ūkio subjektams pareikštos 57 žodinės pastabos už verslinės žvejybos jūrų vandenyse taisyklių nuostatų nesilaikymo, už pavėluotai pateiktas pirminio pardavimo pažymas ir atsekamumo dokumentus. Žvejybos Baltijos jūroje kontrolės skyriuje per 2021 m. Administracinių nusižengimų registre surašyti 6 įspėjimai ūkio subjektams už Pirminio žvejybos produktų pardavimo, supirkimo ir kontrolės taisyklių, patvirtintu Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2011 m. gegužės 26 d. įsakymu Nr. 3D-435, 8 p. ir Žuvininkystės produktų atsekamumo taisyklių, patvirtintu Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2016 m. lapkričio 28 d. įsakymu Nr. 3D-702, nuostatų pažeidimus.

Per 2022 m. I-III ketvirtį buvo gauti 1168 elektroniniai žuvininkystės produktų atsekamumo dokumentai. Deklaruota žvejybos produktų už 504 830 Eur. Žvejybos Baltijos jūroje kontrolės skyriaus pareigūnai, vadovaudamiesi Žuvininkystės tarnybos direktoriaus 2020 m. gruodžio 16 d. įsakymu Nr. V1-122 „Dėl kriterijų, kuriais vadovaujantis administracinis nusižengimas laikomas mažai pavojingu, nustatymo“, ūkio subjektams buvo pareikštos 3 žodinės pastabos. Žodinės pastabos buvo skiriamos už verslinės žvejybos jūrų vandenyse taisyklių nesilaikymą, t. y. netinkamai pildomų priekrantės žvejybos žurnalų, dėl pavėluotai pateiktų žvejybos žurnalo lapų bei žvejybos laivas nepateikė informacijos apie vykdomą veiklą paros bėgyje, kai to reikalauja teisės aktai. Žvejybos Baltijos jūroje kontrolės skyriuje per 2022 m. analizuojamą laikotarpį Administracinių nusižengimų registre surašyti 2 administracinio nusižengimo procesiniai dokumentai ir ūkio subjektams skirtos baudos už Pirminio žvejybos produktų pardavimo, supirkimo ir kontrolės taisyklių, patvirtintu Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2011 m. gegužės 26 d. įsakymu Nr. 3D-435, 8 p. nustatytu terminu (per 24 val.) nepateikti elektroninės pirminio pardavimo pažymos. Taip pat už Žuvininkystės produktų atsekamumo užtikrinimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2016 m. lapkričio 28 d. įsakymu Nr. 3D-702 „Dėl žuvininkystės produktų atsekamumo užtikrinimo taisyklių patvirtinimo“ 10 p. reikalavimo nesilaikymą (nepateikė arba pavėluotai pateikė atsekamumo dokumentus), fiziniam asmeniui buvo skirta bauda.

Apibendrinant galima konstatuoti, kad kontrolės veikla, kurią vykdo Žvejybos Baltijos jūroje kontrolės skyriaus pareigūnai, atitinka Lietuvos Respublikos prevencijos įstatymo nustatytus kriterijus, kad galimai gali egzistuoti korupcijos pasireiškimo tikimybė. Tačiau, atsižvelgiant į aukščiau nurodytus teisės aktus, žvejybos produktų pirminio pardavimo ir atsekamumo taisyklės bei žvejybos kontrolės pareigūnų atliekančių patikrinimus tvarkos aprašą, juose aiškiai reglamentuota, apibrėžta ir detalizuota kontrolės pareigūnų veikla. Ši kontrolė užtikrinama įvairiapuse pareigūnų veiklos kontrole, skubiai reaguojant į pastebėtus veiklos trūkumus, nustatoma ginčų nagrinėjimo bei sprendimų apskundimo tvarka. Taip pat aiškiai nurodomi asmenys turintys įgaliojimus atlikti kontrolės funkcijas, todėl darytina išvada, kad korupcijos rizika yra, tačiau ji minimali, o norint jos išvengti kaip prevencijos forma visi pareigūnai dalyvauja korupcijai atsparios aplinkos kūrimo kursuose/seminaruose pagal metinį mokymų/renginių patvirtintą planą. Renginiai/mokymai yra

skelbiami Žuvininkystės tarnybos internetiniame puslapyje www.zuv.lt, skiltyje „korupcijos prevencija“. Įvertinus Žuvininkystės tarnybos Žvejybos Baltijos jūroje kontrolės skyriaus pareigūnų korupcijos rizikos tikimybę ir analizuojant šią veiklą buvo remiamasi poveikio ir tikimybės matricų metodu. Šis metodas buvo įtrauktas į naują korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos rekomendacijų projektą, kurį parengė Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos darbuotojai „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos rekomendacijų patvirtinimo“. Šiame projekte Žuvininkystės tarnyba buvo pakviesta dalyvauti ir atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, pagal naujai rengiamą korupcijos pasireiškimo tikimybės atlikimo metodiką.

Matricos poveikio kriterijai nusako konkrečios korupcijos rizikos tiesioginį arba netiesioginį poveikį Žuvininkystės tarnybos veiklai, prestižui, pasitikėjimui. Vertinant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą Žuvininkystės tarnybos Žvejybos Baltijos jūroje kontrolės skyriuje nustatytas nereikšmingas (1balo) poveikio kriterijus. Nustatyta, kad analizuojamu laikotarpiu Žuvininkystės tarnyboje nebuvo gautas nė vienas skundas iš ūkio subjektų dėl Žvejybos Baltijos jūroje kontrolės skyriaus pareigūnų netinkamai atliekamų veiksmų todėl vertinamas labai žemas (1balo) korupcijos rizikos galimybė šioje srityje. Apibendrinta informacija pateikta vizualiai matricos vertinimo lentelėje:

POVEIKIS	Katastrofinis					
	Kritinis					
	Pastebimas					
	Žemas					
	Nereikšmingas					
		Labai žema	Žema	Vidutinė	Aukšta	Labai aukšta
TIKIMYBĖ						

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta ir vadovaujantis matricos lentelės duomenimis darytina išvada, kad šioje žuvininkystės kontrolės srityje didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė neegzistuoja. Kadangi buvo nustatytas žalias – labai žemas ir nereikšmingas prioritizacijos lygis, jo rizikos išsamiau nagrinėti ar nustatyti atskirų priemonių spręsti nereikia. Taip pat šiuo nagrinėjamu periodu nebuvo skundų ir teisminių bylų dėl žvejojimo veiklą vykdančių ūkio subjektų prašymų dėl pirminio žuvininkystės produktų pardavimo ir atsekamumo.

Žuvininkystės tarnybos darbuotojai nuolat dalyvauja ir stiprina savo kompetenciją tiek Žuvininkystės tarnyboje, tiek ir kitose institucijose ir tarptautinėse organizacijose organizuojamuose mokymuose, skirtuose Žvejojimo Baltijos jūroje kontrolės skyriaus pareigūnų kompetencijos kėlimui. Tokiuose mokymuose bei seminaruose dalyvauja kontrolės skyriaus pareigūnai, departamento vadovas, skyriaus vedėjas bei kiti darbuotojai, kuriems pavesta kontroliuoti žvejojimo veiklą vykdančių ūkio subjektų pirminio žuvininkystės produktų pardavimą bei atsekamumą. Darbuotojai nuolat domisi naujovėmis, įstatymų pakeitimais, naujais teismų praktika, konsultuojasi su Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, tokiu būdu užtikrindami teisės aktų taikymo praktikoje teisėtumą. Žuvininkystės tarnyba savo interneto svetainėje www.zuv.lt skiltyje „Korupcijos prevencija“ nurodo galimybes, kaip suinteresuoti asmenys gali pateikti savo nuomonę, pranešti apie, jų manymu, netinkamai atliekamas Žuvininkystės tarnybos darbuotojų pareigas, be to Žuvininkystės tarnyba turi savo paskyrą socialiniame tinkle „Facebook“, kurioje viešina visas naujienas bei aktualią informaciją užtikrindama viešumą bei skaidrumą.

Nustatyta, kad Žuvininkystės tarnyboje korupcijos rizikos veiksniai, atsiradusios įvairios aplinkybės galimai gali paskatinti, sukelti ar leisti korupcinę ar neetišką elgesį bei sudaryti prielaidas, galinčias lemti korupcijos reiškinių atsiradimą, tačiau rizikingiausiose Žuvininkystės tarnybos veiklos srityse korupcijos pasireiškimo tikimybė yra mažai tikėtina. Jos atsiradimą eliminuoja žuvininkystės kontrolės pareigūnų vykdomą veiklą reglamentuojantis ES bei nacionaliniai teisės aktai, kuriais vadovaujasi Žuvininkystės tarnyba, atlikdama jai deleguotas funkcijas. Taip pat pažymėtina, kad ŽDIS, kuri vykdo sustiprinta informacinės sistemos duomenų kryžminį patikrinimą, kurio darbuotojai negali kontroliuoti, taip pat atlieka prevencinę funkciją, kuri leidžia išvengti galimų klaidų arba sumažinama galima tikimybė korupcijos pasireiškimui.